

Vergaderjaar 2004–2005

30 100 XIII

Jaarverslag en slotwet ministerie van Economische Zaken 2004

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2004 wijzigingen aan te brengen in:

- a. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken;
- b. de begrotingsstaat inzake de baten-lastendiensten van dit ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in de onderdelen C en D van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Economische Zaken,
L. J. Brinkhorst

B. ALGEMENE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Inleiding

De belangrijkste wijzigingen op de oorspronkelijk geautoriseerde begroting 2004 zijn al bij de eerste en tweede suppletore begroting toegelicht. Na de tweede suppletore begroting blijkt het nodig bij diverse artikelen nadere aanpassingen aan te brengen. Als gevolg daarvan wordt het totaal van de EZ-uitgavenbegroting 2004 bij derde – en laatste – suppletore begroting met € 25,7 mln verhoogd. Ten aanzien van de ontvangstenbegroting 2004 vindt bij derde – en laatste – suppletore begroting een verhoging plaats ter grootte van € 97,5 mln.

Uitgaven

De verlaging van de uitgavenbegroting is als volgt samengesteld (bedragen x € 1 mln):

Ramingen in budgettaire nota's:

Stand Miljoenennota 2004	1 643,5	
Bij: Voorjaarsnota 2004	102,6	
Bij: Miljoenennota 2005 (Vermoed. uitk. 2004)	16,6	
Bij: Najaarsnota 2004	6,2	
Bij: Slotwet	25,7	
		<hr/>
Totaal geraamd		1 794,6

Opgenomen in begrotingen:

Vastgestelde begroting 2004	1 643,5	
Bij: eerste suppletore begroting 2004 (naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2004)	102,6	
Bij: tweede suppletore begroting 2004 (naar aanleiding van de Najaarsnota 2004)	22,8	
Opgenomen t/m tweede suppletore begroting 2004		1 769,0
Af: Afrondingsverschil		- 0,1
		<hr/>
Slotwetmutatie (verhoging)		25,7

De volgende tabel geeft een overzicht van de uitgavenbegrotingen 2004 versus de realisatie:

Vastgestelde begroting 2004	1 643,5	
Bij: eerste suppletore begroting 2004	102,6	
Bij: tweede suppletore begroting 2004	22,8	
Bij: derde suppletore begroting 2004 (slotwet)	25,7	
Totaal geraamd na de slotwet		<hr/> 1 794,6
Gerealiseerde uitgaven in 2004		1 794,6
		<hr/>
Verschil		0

Ontvangsten

De verlaging van de ontvangstenbegroting is als volgt samengesteld (bedragen x € 1 mln):

Ramingen in budgettaire nota's:

Stand Miljoenennota 2004	2 536,0	
Bij: Voorjaarsnota 2004	142,0	
Bij: Miljoenennota 2005 (Vermoed. uitk. 2004)	199,4	
Bij: Najaarsnota 2004	26,2	
Bij: Slotwet	97,5	
	<hr/>	
Totaal geraamd		3 001,1

Opgenomen in begrotingen:

Vastgestelde begroting 2004	2 536,0	
Bij: eerste suppletore begroting 2004 (naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2004)	142,0	
Bij: tweede suppletore begroting 2004 (naar aanleiding van de Najaarsnota 2004)	225,6	
Opgenomen t/m tweede suppletore begroting 2004		2 903,6
		<hr/>
Slotwetmutatie (verhoging)		97,5

De volgende tabel geeft een overzicht van de ontvangstenbegrotingen 2004 versus de realisatie:

Vastgestelde begroting 2004	2 536,0	
Bij: eerste suppletore begroting 2004	142,0	
Bij: tweede suppletore begroting 2004	225,6	
Bij: derde suppletore begroting 2004 (slotwet)	97,5	
	<hr/>	
Totaal geraamd na de slotwet		3 001,1
Gerealiseerde ontvangsten in 2004		3 001,1
		<hr/>
Verschil		0

C. BEGROTINGSTOELICHTING

Toelichting bij de begrotingsartikelen

Beleidsartikelen

1 WERKING BINNENLANDSE MARKTEN

Artikel 1: Werking binnenlandse markten

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	90 936	92 650	118 753
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	12 213	12 409	782
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	- 13 019	- 12 997	- 75 000
Mutatie slotwet 2004	- 239	- 1 852	- 33 757
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. <i>Ontvangsten Nma</i>			- 19 463
2. <i>Stadverwarmingsleningen</i>			- 14 000
3. <i>Overige niet beleidsmatig relevante mutaties</i>	- 239	- 1 852	- 294
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	89 891	90 210	10 778

Ad 1

Als gevolg van de lopende procedures over de opgelegde boetes zijn minder ontvangsten binnengekomen.

Ad 2

In afwachting van de uitkomsten van de door Novem BV met de «stadsverwarmingsbedrijven» gevoerde onderhandelingen over het al dan niet finaal afwikkelen van de in het verleden toegezegde subsidies en verstrekte leningen, heeft de geraamde terugbetaling in 2004 niet plaats gevonden.

2 BEVORDEREN VAN INNOVATIEKRACHT

Artikel 2: Bevorderen van innovatiekracht

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	418 475	506 484	124 253
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	293 098	- 10 875	37 057
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	4 444	30 814	- 13 064
Mutatie slotwet 2004	- 2 920	10 538	18 328
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. <i>Internationale ruimtevaartprogramma's</i>	7 489	17 202	
2. <i>Programmatisch Samenwerkingsprogramma's</i>	- 5 000		
3. <i>Innovatiesubsidie samenwerkingsprojecten</i>	- 2 472	- 9 134	
4. <i>Bijdrage aan topinstituten</i>	2 320	- 1 147	
5. <i>Bijdrage DGI aan BIE</i>	- 2 053	- 116	
6. <i>Ontvangsten TOP</i>			12 363
7. <i>Ontvangsten uit het Fes</i>			4 548
8. <i>Overige niet beleidsmatig relevante mutaties</i>	- 3 204	3 733	1 417
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	713 097	536 961	166 574

Ad 1

De afgelopen jaren heeft ESA, op aandringen van de lidstaten, een proces in gang gezet om haar kasmanagement te verbeteren en de kasreserves te verminderen. Voor ESA dreigden als gevolg van de verminderde kasreserves kasproblemen in de eerste weken van januari 2005. Daarom is

besloten het voorschot op de apparaatkosten 2005 te vervroegen. De Kamer is hierover vooraf geïnformeerd (Kamerstuk 2004–2005, 24 446, nr. 29, TK).

Ad 2

In 2004 was € 5 mln beschikbaar voor het convenant Nationaal Regieorgaan voor ICT-onderzoek en -innovatie. Dit convenant tussen EZ, OCenW en NWO voorziet erin dat de ministers van OCW en EZ in de periode 2004–2006 elk in totaal maximaal € 5 mln ter beschikking stellen voor de programmakosten van het regieorgaan. Afronding van dit convenant is echter niet in 2004 gerealiseerd.

Ad 3

Deze mutatie wordt grotendeels veroorzaakt doordat eind 2004 van minder projecten dan vooraf ingeschat de subsidieaanvraag is gehonoreerd en betaald.

Ad 4

De hogere bijdrage aan TTI's wordt veroorzaakt door het reeds in 2004 committeren van een bijdrage voor in 2005 verschuldigde BTW en door matching vanuit EZ van de hogere bijdragen van bedrijven en kennisinstellingen aan de TTI's.

Ad 5

De committering voor de opdracht aan het Bureau I.E. in 2004 voor het jaar 2005 is ruim € 2 mln lager uitgevallen dan was begroot. Dit is het gevolg van een vermindering van het personeelsbestand als gevolg van de reorganisatie met uiteindelijk 57 fte's.

Ad 6

Deze mutatie is grotendeels veroorzaakt doordat een bedrijf eind 2004 onverwacht een groot bedrag uit hoofde van de TOP-regeling heeft terugbetaald.

Ad 7

In 2004 zijn de kasuitgaven voor innovatieprojecten die uit het Fes worden gefinancierd in totaal € 4,5 mln hoger uitgevallen dan geraamd. Dit bedrag is het saldo van lagere uitgaven voor BSIK en de IS (resp. € 16,1 en € 7,0 mln) en hogere uitgaven voor de Kennis- en innovatie-impuls van € 27,7 mln. De lagere uitgaven voor BSIK en de IS worden veroorzaakt door de latere start van BSIK-projecten waarvoor EZ penvoerder is en de relatief late toevoeging van de Fes-middelen voor de nieuwe IS. Voor de K&I-impuls zijn de uitgaven hoger uitgevallen dan geraamd omdat de uitvoering van projecten sneller verloopt dan geraamd.

3 BEVORDEREN ONDERNEMINGSKLIMAAT

Artikel 3: Bevorderen ondernemingsklimaat

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	556 013	318 898	27 876
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	119 002	29 426	4 408
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	64	- 22 579	120
Mutatie slotwet 2004	- 109 823	- 12 309	8 612
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. Borgstellingen MKB	- 89 747	1 534	
2. Scheepsbouw	- 15 554	- 18 413	
3. Centraal deel IPR	- 2 694	- 5 261	
4. Ontvangsten ruimtelijk economisch beleid			3 596
5. Ontvangsten BBMKB			3 254
6. Diverse ontvangsten DGO			2 452
7. Overige niet beleidsmatig relevante mutaties	- 1 828	9 831	- 690
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	565 256	313 436	41 016

Ad 1

De conjunctuur van de laatste jaren is de belangrijkste oorzaak van de daling in het aantal verleende kredieten en is met name zichtbaar bij de kleine zakelijke kredieten (tot € 70 000) vanwege de relatief hoge handling kosten van de banken. Als oplossing voor dit probleem is de regeling inmiddels aangepast door de maximale EZ-borgstelling bij de starters-faciliteit te verhogen van 67% naar 80% tot een maximaal kredietbedrag van € 100 000. Daarnaast is gebleken dat de BBMKB niet standaard is opgenomen in het kredietbeoordelingsproces van de banken.

Ad 2

De afwikkeling van de aanvragen voor Tijdelijke Regeling Ordersteun Scheepsnieuwbouw II verloopt minder snel dan verwacht, waardoor ca. € 16 mln pas in 2005 geëncmitteerd kan worden.

Ad 3

Deze mutatie is het gevolg van minder committeringen dan oorspronkelijk werd verwacht. De reden hiervoor is dat de meest recent ingediende projecten niet voldeden aan alle criteria.

Ad 4

Deze mutatie wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een vervroegde ontvangst van € 2,6 mln (deel verkoop gronden vliegveld Beek) die pas in 2006 was geraamd. Daarnaast wordt deze mutatie veroorzaakt door de terugontvangst IPR van € 1,7 mln vanwege lagere vaststelling van een subsidie.

Ad 5

De gemiddelde omvang en looptijd van BBMKB-kredieten is wel gestegen, hetgeen zich vertaalt naar per saldo hoger dan geraamde ontvangsten uit provisies.

Ad 6

Betreft diverse kleinere terugontvangsten.

4 DOELMATIGE EN DUURZAME ENERGIEHUISHOUDING

Artikel 4: Doelmatige en duurzame energiehuishouding

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	331 026	211 989	11 495
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	- 26 714	- 45 230	3 511
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	9 516	23 647	- 2 000
Mutatie slotwet 2004	4 797	33 645	- 896
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. Bijdrage aan ECN	11 901	7 249	
2. Joint Implementation	- 10 013	- 4 685	
3. Lange termijn onderzoek	- 7 084	- 398	
4. Uitvoeringskosten SenterNovem voor DGO	5 143	- 812	
5. Bijdrage DGE aan SenterNovem	3 821	1 600	
6. Overige niet beleidsmatig relevante mutaties	1 029	30 691	- 896
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	318 625	224 051	12 110

Ad 1

Deze mutatie wordt voornamelijk veroorzaakt doordat een aanvullende bijdrage van € 9 mln aan ECN nodig was in verband met de kosten van radioactief afval.

Ad 2

De oorzaak van deze mutatie is dat de beleidsintenties langzamer gerealiseerd zijn dan aanvankelijk verwacht. Hierdoor is het niet meer gelukt om het volledige bedrag van € 95 mln te committeren.

Ad 3

Omdat de EOS-regelingen voor lange termijn onderzoek later van kracht zijn geworden dan oorspronkelijk werd verwacht, zijn in 2004 geen toezeggingen gedaan in het kader van deze regelingen.

Ad 4

Deze mutatie heeft twee oorzaken:

- De tweejaarlijkse opdrachtverstrekking aan het verificatiebureau convenanten. De raming is gebaseerd op een jaarlijkse opdrachtverstrekking waardoor er verplichtingen uit 2005 naar voren moesten worden gehaald.
- Het in het goede ritme brengen van de opdracht aan SenterNovem voor de Meerjarenaafspraken (MJA's). De opdrachten aan SenterNovem worden altijd in december t-1 verstrekt. De opdracht 2004 is nog, conform het oude ritme bij Novem, begin 2004 verstrekt; de opdracht 2005 is nu, conform de overige opdrachten, verstrekt aan Senter/Novem in december 2004.

Ad 5

De hogere committering in 2004 is het gevolg van een aantal opdrachten voor 2004 die niet zoals gebruikelijk zijn toegezegd in 2003, maar pas in 2004.

Ad 6

De relatief grote kasmutatie wordt veroorzaakt doordat de uitgaven voor de programma's energie-efficiency en duurzame energie reeds voor 2003 waren geraamd, maar pas in 2004 zijn gerealiseerd in verband met inmiddels opgehelderde onduidelijkheden over de interpretatie van het Milieusteunkader van de EC.

5 BUITENLANDSE ECONOMISCHE BETREKKINGEN

Artikel 5: Buitenlandse economische betrekkingen

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	151 289	147 899	1 815
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	16 087	7 738	
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	12 037	16 727	9 743
Mutatie slotwet 2004	- 29 732	- 12 237	9 228
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. <i>Programma Samenwerking Oost-Europa</i>	- 17 735	- 15 717	
2. <i>Bijdrage DGBEB aan SenterNovem</i>	- 8 237	- 1 517	
3. <i>Investeringsbevordering Opkomende Markten</i>	7 359	7 359	
4. <i>Technische assistentie in opkomende markten</i>	- 6 330	123	
5. <i>Exportbevordering herverzekering</i>	2 335	2 335	
6. <i>Ontvangsten uit garanties</i>			5 219
7. <i>Diverse ontvangsten BEB</i>			3 801
8. <i>Overige niet beleidsmatig relevante mutaties</i>	- 7 124	- 4 820	208
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	149 681	160 127	20 786

Ad 1

Deze mutatie heeft met name de volgende oorzaken.

- Een bedrag van € 6 mln voor de Irak-faciliteit, dat door de situatie aldaar niet gecommiteerd is.
- HGIS-eindejaarsmarge non-ODA 2003 van € 9,2 mln. Die is bij eerste suppletore begroting, aan het budget voor het PSO toegevoegd, maar heeft in 2004 niet tot extra uitgaven geleid.

Ad 2

De lagere verplichtingen zijn het gevolg van het feit dat de jaaropdrachten 2005 voor PSO, PSO-PA, PESP, Trustfund en SENO/GOM in afwachting van de definitieve EVD-tarieven 2005 niet meer in 2004 zijn gecommiteerd. Committingen vinden begin 2005 plaats.

Ad 3

De gewenste interne begrotingsreserve voor de regeling Investeringsbevordering Opkomende Markten (IFOM) is bepaald op € 113,5 mln. Dit niveau werd nodig geacht om mogelijke schades in de toekomst te kunnen dekken. Per 29 november was de omvang van de reserve € 105 mln. De mutatie op het verplichtingen- en kasbudget vloeit voort uit een extra storting om de reserve op het gewenste peil te brengen.

Ad 4

Eind 2004 is besloten de regeling Technische Assistentie in Opkomende Markten (TA-OM) per 1 januari 2005 te beëindigen. De opdracht (uitvoeringskosten en programmamiddelen) werd altijd voorafgaand aan het uitvoeringsjaar gecommiteerd. Dat is nu niet meer nodig.

Ad 5

Het Ministerie van Financiën draagt in 2010 de garantstelling voor leningen verstrekt in het kader van drie Inpres-8 projecten (projecten van de Indonesische overheid) aan EZ over. Deze mutatie is het gevolg van de daarvoor benodigde extra storting op de interne begrotingsreserve SENO/GOM/Inpres-8.

Ad 6

De mutatie hangt samen met de garantieregelingen SENO/GOM. Uit hoofde van deze regelingen is een bedrag uit recuperaties ontvangen.

Recuperaties zijn onverwachte opbrengsten van reeds als oninbaar afgeschreven vorderingen.

Ad 7

Deze mutatie wordt veroorzaakt door een terugstorting van de Wereldbank in het kader van Trustfonds, vooruitlopend op de definitieve afrekening begin 2005 (€ 1,8 mln). Verder zijn terugstortingen ontvangen uit de eindafrekening van EVD-projecten.

6 VITALE BELANGEN TEN TIJDE VAN CRISES

Artikel 6: Vitale belangen ten tijde van crises

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	82 458	82 426	81 998
Mutatie 1e suppl. begroting 2004			
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	- 4 097	- 3 974	- 4 000
Mutatie slotwet 2004	9 847	9 810	9 876
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. <i>Doorsluis COVA-heffing</i>	9 876	9 876	9 876
2. <i>Overige niet beleidsmatig relevante mutaties</i>	- 29	- 66	
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	88 208	88 262	87 874

Ad 1

De verlaging van de heffing in 2004 is later van kracht geworden dan bij de raming werd aangenomen. Dit heeft geleid tot een hogere ontvangst die in z'n geheel is doorgesluisd naar de stichting COVA.

7 BEHEER BODEMSCHATTEN

Artikel 7: Beheer bodemschatten

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	7 660	8 316	2 017 361
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	45	45	87 891
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	403	894	292 619
Mutatie slotwet 2004	- 136	- 889	99 715
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. <i>Mutaties aardgasbaten</i>			99 715
2. <i>Overige niet beleidsmatig relevante mutaties</i>	- 136	- 889	
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	7 972	8 366	2 497 586

Ad 1

In verband met een grotere afzet en een hogere olieprijs zijn de aardgasbaten hoger uitgevallen dan eerder was geraamd.

8 ECONOMISCHE ANALYSES EN PROGNOSES

Artikel 8: Economische analyses en prognoses

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	11 441	11 441	43
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	665	665	
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	1 582	1 625	1 290
Mutatie slotwet 2004	239	213	393
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	13 927	13 944	1 726

9 VOORZIEN IN MAATSCHAPPELIJKE BEHOEFTE AAN STATISTIEKEN

Artikel 9: Voorzien in maatschappelijke behoefte aan statistieken

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	180 282	180 282	
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	3 917	3 917	
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	2 271	2 271	
Mutatie slotwet 2004	4 263	- 237	
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	190 733	186 233	

10 EXCELLENTE INFORMATIE- EN COMMUNICATIENETWERKEN EN -TECHNOLOGIE

Artikel 10: Excellente informatie- en communicatienetwerken en -technologie (in € 1000)

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	57 361	39 236	12 797
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	16 363	42 517	11 109
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	- 4 849	- 19 199	13 980
Mutatie slotwet 2004	8 241	- 2 385	- 19 268
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. Implementatie en afwikkeling Zero-Base	8 265	- 602	
2. Ontvangsten DGTP			- 15 977
3. Overig niet beleidsmatig relevante mutaties	- 24	- 1 783	- 3 291
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	77 116	60 169	18 618

Ad 1

Mutatie betreft het alsnog in 2004 aangaan van verplichtingen in het kader van de implementatie en afwikkeling van Zero Base.

Ad 2

De lagere ontvangsten betreffen met name de volgende posten:

- Als eerste zijn de geraamde € 13,6 mln dividendopbrengsten Nozema niet bij EZ, maar bij het Agentschap van Financiën ontvangen. De ontvangsten worden derhalve door het Ministerie van Financiën verantwoord.
- Ten tweede betreft het € 2 mln terugontvangsten van Nozema in het kader van de afrekening Zero Base die niet zijn binnengekomen.

21 ALGEMEEN

Artikel 21: Algemeen

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	101 254	102 873	5 859
Mutatie 1e suppl. begroting 2004	11 493	10 473	
Mutatie 2e suppl. begroting 2004	9 006	- 6 422	1 905
Mutatie slotwet 2004	4 495	2 631	929
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. <i>Materieel kernministerie</i>	4 612	408	
2. <i>Directie communicatie</i>	- 3 304	- 1 620	
3. <i>Overige niet beleidsmatig relevante mutaties</i>	3 187	3 843	929
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	126 248	109 555	8 693

Ad 1

Deze mutatie is voornamelijk het gevolg van diverse meerjarige EZ-brede contracten die op materieel gebied zijn aangegaan.

Ad 2

Een aantal projecten, onder andere het project huisstijl en het communicatieproject ten behoeve van de liberalisering energiemarkt, heeft vertraging opgelopen.

23 AFWIKKELING OUDE VERPLICHTINGEN

Artikel 23: Afwikkeling oude verplichtingen

Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (in € 1000)

	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 2004	4 574	4 824	133 745
Mutatie 1e suppl. begroting 2004			- 2 745
Mutatie 2e suppl. begroting 2004		- 250	
Mutatie slotwet 2004	- 1 265	- 1 247	4 301
<i>Specificatie mutatie slotwet:</i>			
1. <i>Ontvangsten Nedcar</i>			4 279
2. <i>Overige niet beleidsmatig relevante mutaties</i>	- 1 265	- 1 247	22
Stand slotwet 2004 (= realisatie 2004)	3 309	3 327	135 301

Ad 1

In augustus 2004 is het laatste deel van de lening van de Staat aan Nedcar afgelost. Deze mutatie betreft voornamelijk de risicopremie op de gewijzigde aflossing van de laatste termijnen van de lening.

D. OVERZICHTEN VAN BATEN EN LASTEN EN KASSTROOMOVERZICHTEN VAN DE BATEN-LASTENDIENSTEN

Baten-lastendienst SenterNovem

Slotwet

Exploitatieoverzicht: Opbouw vanaf stand ontwerpbegroting naar de stand van slotwet

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4) = (1) + (2) + (3)	(5)	(6) = (5) - (4)
Omschrijving	Oorspronkelijk vast-gesteelde begroting	Mutatie 1e suppletore begroting	Mutatie 2e suppletore begroting	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
Baten						
Opbrengst moederdepartement	58 360	- 2 201	0	56 159	55 390	- 769
Opbrengst overige departementen	33 680	- 2 283	0	31 397	32 376	979
Opbrengst derden	2 770	0	0	2 770	2 646	- 124
Rentebaten	50	0	0	50	289	239
Buitengewone baten	0	0	0	0	0	0
Exploitatiebijdrage	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	94 860	- 4 484	0	90 376	90 701	325
Lasten						
Apparaatskosten	72 005	- 4 354	0	67 651	67 811	160
* personele kosten	17 515	0	0	17 515	14 244	- 3 271
* materiële kosten	300	0	0	300	0	- 300
Rentelasten						
Afschrijvingskosten	3 245	0	0	3 245	4 109	864
* materieel	960	0	0	960	0	- 960
Dotaties voorzieningen	- 710	0	0	- 710	2 174	2 884
Buitengewone lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	93 315	- 4 354	0	88 961	88 338	- 623
Saldo van baten en lasten	1 545	- 130	0	1 415	2 363	948

**Baten-lastendienst SenterNovem
Slotwet
Kasstromoverzicht per 31 december 2004**

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vast- gestelde begroting	(2) Mutatie 1e suppletore begroting	(3) Mutatie 2e suppletore begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Stand 1e/2e supple- tore begroting	(5) Mutatie slotwet	(6) = (1) + (2) + (3) + (4) Stand slotwet
1. rekening-courant RHB 1 januari 2004	14 552			14 552	28 298	42 850
<i>2. Totaal operationele kasstroom</i>	2 684	- 516	0	2 168	- 29 399	- 27 231
Totaal investeringen (-/-)	- 4 700	0	0	0	2 095	- 2 605
Totaal boekwaarde des- investeringen (+)	0	0	0	0	304	304
3. Totaal investeringskasstroom	- 4 700	0	0	- 4 700	2 399	- 2 301
Eenmalige uitkering aan moederde- partement (-/-)	- 1 661	130	0	- 1 531	185	185
Eenmalige storting door moederde- partement (+)	0	0	0	0	0	0
Aflossing op leningen (-/-)	0	0	0	0	- 856	- 856
Beroep op leenfaciliteit (+)	8 600	0	0	8 600	- 8 600	- 8 600
4. Totaal financieringskasstroom	6 939	130	0	7 069	- 9 271	- 9 271
5. Rekening-courant RHB 31 december 2004	19 475	- 386	0	19 089	- 7 973	11 116
(= 1+2+3+4) (maximale roodstand 0,5 miljoen euro)						

**Baten-lastendienst EVD
Slotwet**

Exploitatieoverzicht: Opbouw vanaf stand ontwerpbegroting naar de stand van slotwet

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vast- gestelde begroting	(2) Mutatie 1e suppletore begroting	(3) Mutatie 2e suppletore begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Totaal geraamd	(5) Realisatie	(6) = (5) - (4) Slotwetmutaties
Baten						
Opbrengst moederdepartement	24 044	5 078	0	29 122	30 944	1 822
Opbrengst overige departementen	3 640	2 283	0	5 923	5 514	- 409
Opbrengst derden	526	0	0	526	944	418
Rentebaten	60	0	0	60	181	121
Buitengewone baten	0	0	0	0	84	84
Exploitatiebijdrage						
Totaal baten	28 270	7 361	0	35 631	37 667	2 036
Lasten						
Apparaatskosten						
* personele kosten	10 517	4 354	0	14 871	14 770	- 101
* materiële kosten	16 116	2 877	0	18 993	20 105	1 112
Rentelasten	148	0	0	148	0	- 148
Afschrijvingskosten						
* materieel	830	0	0	830	187	- 643
* immaterieel						
Dotaties voorzieningen	302	0	0	302	1 970	1 668
Buitengewone lasten						
Totaal lasten	27 913	7 231	0	35 144	37 032	1 888
Saldo van baten en lasten	357	130	0	487	635	148

**Baten-lastendienst EVD
Slotwet
Kasstromoverzicht per 31 december 2004**

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vast- gestelde begroting	(2) Mutatie 1e suppletore begroting	(3) Mutatie 2e suppletore begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Stand 1e/2e supple- tore begroting	(5) Mutatie slotwet	(6) = (1) + (2) + (3) + (4) Stand slotwet
1. rekening-courant RHB 1 januari 2004	3 575	0	0	3 575	4 885	8 460
2. <i>Totaal operationele kasstroom</i>	889	516	0	1 405	1 249	2 654
Totaal investeringen (-/-)	- 4 624	0	0	- 4 624	4 570	- 54
Totaal boekwaarde des- investeringen (+)	0	0	0	0	0	0
3. <i>Totaal investeringskasstroom</i>	- 4 624	0	0	- 4 624	4 570	- 54
Eenmalige uitkering aan moederde- partement (-/-)	- 288	- 130	0	- 418	- 304	- 722
Eenmalige storting door moederde- partement (+)	0	0	0	0	0	0
Aflossing op leningen (-/-)	- 270	0	0	- 270	263	- 7
Beroep op leenfaciliteit (+)	4 394	0	0	4 394	- 4 394	0
4. <i>Totaal financieringskasstroom</i>	3836	- 130	0	3 706	- 4 435	- 729
5. Rekening-courant RHB 31 december 2004 (= 1+2+3+4)	3 676	386	0	4 062	6 269	10 331
(maximale roodstand 0,5 miljoen euro)						

**Baten-lastendienst Bureau I.E.
Slotwet
Exploitatieoverzicht: Opbouw vanaf stand ontwerpbegroting naar de stand van slotwet**

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vast- gestelde begroting	(2) Mutatie 1e suppletore begroting	(3) Mutatie 2e suppletore begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Totaal geraamd	(5) Realisatie	(6) = (5) - (4) Slotwetmutaties
Baten						
Opbrengst moederdepartement	16 355			16 355	13 731	- 2 624
Opbrengst overige departementen						
Opbrengst derden	314			314	285	- 29
Rentebaten	70			70	120	50
Buitengewone baten	-			-	55	55
Exploitatiebijdrage	-			-	-	-
Totaal baten	16 739			16 739	14 191	- 2 548
Lasten						
Apparaatskosten						
* personele kosten	8 699			8 699	7 701	- 998
* materiële kosten	6 728			6 728	5 359	- 1 369
Rentelasten	17			17	17	0
Afschrijvingskosten						
* materieel	904			904	495	- 409
* immaterieel	-			-	-	-
Dotaties voorzieningen	100			100	163	63
Buitengewone lasten	-			-	-	-
Totaal lasten	16 448			16 448	13 735	- 2 713
Saldo van baten en lasten	291			291	456	165

**Baten-lastendienst Bureau I.E.
Slotwet
Kasstromoverzicht per 31 december 2004**

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vast- gestelde begroting	(2) Mutatie 1e suppletore begroting	(3) Mutatie 2e suppletore begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Stand 1e/2e supple- tore begroting	(5) Mutatie slotwet	(6) = (1) + (2) + (3) + (4) Stand slotwet
1. rekening-courant RHB 1 januari 2004	2 255			2 255	2 818	5 073
2. <i>Totaal operationele kasstroom</i>	140			140	2 547	2 687
Totaal investeringen (-/-)	- 1 135			- 1 135	499	- 636
Totaal boekwaarde des- investeringen (+)	-			-	131	131
3. Totaal investeringskasstroom	- 1 135			- 1 135	630	- 505
Eenmalige uitkering aan moederde- partement (-/-)	- 263			263	-	- 263
Eenmalige storting door moederde- partement (+)	-			-	-	-
Aflossing op leningen (-/-)	- 174			- 174	- 1	- 175
Beroep op leenfaciliteit (+)	-			-	-	-
4. <i>Totaal financieringskasstroom</i>	- 437				- 1	- 438
5. Rekening-courant RHB 31 december 2004 (= 1+2+3+4) (maximale roodstand 0,5 miljoen euro)	823			823	5 994	6 817

**Baten-lastendienst Agentschap Telecom
Slotwet
Exploitatieoverzicht: Opbouw vanaf stand ontwerpbegroting naar de stand van slotwet**

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vast- gestelde begroting	(2) Mutatie 1e suppletore begroting	(3) Mutatie 2e suppletore begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Totaal geraamd	(5) Realisatie	(6) = (5) - (4) Slotwetmutaties
Baten						
Opbrengst moederdepartement	4 253	0	0	4 253	4 875	622
Opbrengst derden	26 636	0	0	26 636	24 639	- 1 997
Rentebaten	227	0	0	227	235	8
Diversen	113	0	0	113	1 260	1 147
Totaal baten	31 229	0	0	31 229	31 009	- 220
Lasten						
Apparaatskosten						
* personele kosten	18 543	0	0	18 543	18 084	- 459
* materiële kosten	8 828	0	0	8 828	6 163	- 2 665
Rentelasten	718	0	0	718	368	- 350
Afschrijvingskosten						
* materieel	3 348	0	0	3 348	2 970	- 378
* immaterieel	1 082	0	0	1 082	0	- 1 082
Dotaties voorzieningen	200	0	0	200	1 083	883
Totaal lasten	32 719	0	0	32 719	28 668	- 4 051
Saldo van baten en lasten	- 1 490	0	0	- 1 490	2 341	3 831

**Baten-lastendienst Agentschap Telecom
Slotwet
Kasstromoverzicht per 31 december 2004**

Bedragen in EUR 1 000

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vast- gestelde begroting	(2) Mutatie 1e suppletore begroting	(3) Mutatie 2e suppletore begroting	(4)= (1) + (2) + (3) Stand 1e/2e supple- tore begroting	(5) Mutatie slotwet	(6) = (1) + (2) + (3) + (4) Stand slotwet
1. rekening-courant RHB 1 januari 2004	2 872	0	0	2 872	2 485	5 357
2. Totaal operationele kasstroom	3 489	0	0	3 489	2 027	5 516
Totaal investeringen (-/-)	- 5 185	0	0	- 5 185	4 430	- 755
Totaal boekwaarde des- investeringen (+)	0	0	0	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 5 185	0	0	- 5 185	4 430	- 755
Eenmalige uitkering aan moederde- partement (-/-)	0	0	0	0	0	0
Eenmalige storting door moederde- partement (+)	0	0	0	0	0	0
Afflossing op leningen (-/-)	- 3 000	0	0	- 3 000	873	- 2 127
Beroep op leenfaciliteit (+)	5 185	0	0	5 185	- 687	4 498
4. Totaal financieringskasstroom	2 185	0	0	2 185	186	2 371
5. Rekening-courant RHB 31 december 2004 (= 1+2+3+4)	3 361	0	0	3 361	9 128	12 489
(maximale roodstand 0,5 miljoen euro)						